

Innleiing

Hauga-bygda er emne for denne boka. Krins er eit nyare uttrykk, men då krinsordninga kom i stand sist på 1800-talet, var det naturleg at dei 13 gardane her i bygda, vart til Hauga-krinsen.

I historia er det sjeldan me støyter på Hauga-bygda. Frå dei eldste tider lyt me stø oss til dei ting arkeologane har funne. Fornfunna vert difor ei viktig hjelp når me skal prøva å finna ut noko om korleis levекåra var for dei fyrste menneska i bygda.

Også gardsnamna fortel ein del om den fyrste bureisinga. Dei seier oss ein del om alder på gardane og ikkje så lite kva for status ein gard kunne ha.

Kunnskap om naturtilhøva er også til hjelp for å seia noko om busetnaden i ei bygd. Å vita kvar den beste jorda låg, er viktig, for dei fyrste bureisarane slo seg ned der vilkåra var best. Desse ulike kjeldene kan til saman seia oss noko om korleis bygda vart busett.

Når me går lenger fram i tida, til mellomalderen, finst det enkelte jordebøker der gardar her i bygda dukkar opp, men det er nokså tilfeldig. Endå lenger fram mot nyare tid finn me stadig meir om gardane i ymse

offentlege dokument: jordebøker, skattelister, folketeljingar, skifte o.a. Kjem me så nærare vår eiga tid, aukar det skriftlege tilfanget på. Dessutan kjem no munnleg tradisjon til som viktig informasjon om vår nære fortid. Enno lever det bygdefolk som ved det foreldre og besteforeldre fortalde dei, fører manns minne 100–150 år attende i tida. I tillegg gjev dei ulike lagsarkiva godt innsyn i kulturlivet i bygda.

Dei ulike kjeldene er det me skal sjå på og setja saman til ein heilskap om Hauga-bygda. Åleine seier kanskje ikkje gamle dokument oss så mykje, men vert dei sette i samanheng, kan me få fram ein heilskap om bygda. Kvar del vert som ein bit i eit puslespel.

Det vert lett til at det er dei materielle vilkåra som slik best let seg etterspora. Men det er no ein gong slik at me kan ikkje vita kva folk sa og tenkte. Noko kan me ana, men det vert likevel lett fritt tankespinn.

Likevel, eit bilete av bygda skal me sjå på. Det som er lagt mest vekt på her, er å få fram dei lange utviklingsliner i bygdesamfunnet og korleis bygda endra seg og tilpassa seg nye tilhøve.

